

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/85/2025
Identifikačné číslo spisu:	8123201896
Dátum vydania rozhodnutia:	26.05.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:8123201896.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu M. C., narodený XX. Z. XXXX, C., Y. G. U. XXXXX/X, zastúpeného JUDr. Daniel Tarabaj, advokát, Stropkov, Zámocká 525/28, proti žalovanej Všeobecná úverová banka, a. s., skrátený názov VÚB a. s., Bratislava, Mlynské Nivy 1, IČO: 31 320 155, zastúpená Remedium Legal, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53 255 739, o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 11Csp/13/2023, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. novembra 2024, sp. zn. 11CoCsp/12/2024, takto

rozhodol:

Dovolací súd rozsudok Krajského súdu v Prešove z 28. novembra 2024 sp. zn. 11CoCsp/12/2024 v časti potvrdzujúceho výroku ohľadne určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa zmluvnej pokuty (časť Ostatné zmluvné podmienky a dojednania, článok 8. Následky nesplácania spotrebiteľského úveru a zmluvná pokuta, bod. 8.1 Zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. 7129816511 zo dňa 21.12.2017) z r u š u j e a v rozsahu zrušenia vec v r a c i a Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 11Csp/13/2023-96 z 20. októbra 2023 rozhodol tak, že I. určil, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. 7129816511 zo dňa 21.12.2017 v časti Výhlásenie klienta, v znení: „Osobné údaje Klienta uvedené v Zmluve poskytuje svojej ovládajúcej osobe VÚB, ako aj osobám zo skupiny s úzkymi väzbami k VÚB v zmysle zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách, vrátane spoločnosti Intesa Sanpaolo Taliansko, za účelom interného výkazníctva, zvýšenia kvality služieb, marketingové účely, účely vyhodnotenia rizikového profilu Klienta, vymáhania prípadných záväzkov Klienta po splatnosti. Platnosť súhlasu je 10 rokov od doručenia návrhu na uzatvorenie Zmluvy, 2 11Csp/13/2023 pričom Klient berie na vedomie, že svoj súhlas je oprávnený odvolať najskôr po jednom roku od zániku predmetného záväzkového vzťahu alebo od udelenia súhlasu pre prípad, že sa Zmluva neuzatvorí, a to písomným oznámením doručeným na adresu Spoločnosti.“ j e n e p r i j a t e ľ n á; II. určil, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. 7129816511 zo dňa 21.12.2017 v časti

Ostatné zmluvné podmienky a dojednania, článok 8. Následky nesplácania spotrebiteľského úveru a zmluvná pokuta, bod 8.1, v znení: „V prípade omeškania s úhradou jednotlivých Splátok je Klient povinný uhradiť Spoločnosti Zmluvnú pokutu vo výške stanovenej nariadením vlády č. 87/1995 Z. z. z dlžnej čiastky za každý aj začatý deň omeškania. Výška zmluvnej pokuty sa rovná priemernej hodnote ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnenej podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania navýšenej o 10 percentuálnych bodov ročne, pričom nesmie prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa uvedeného nariadenia vlády. Z. z.“ j e n e p r i j a t e ľ n á; III. žalobu v prevyšujúcej časti zamietol a IV. výrokom určil, že žalobca má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 1/3.

1.1. Po právnej stránke aplikoval § § 137 písm. d), § 298 ods. 1, ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), § 3 ods. 3, ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, § 52 ods. 1 až ods. 4, § 53 ods. 1 až ods. 5, § 53a ods. 1, § 54 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) a po vecnej stránke konštatoval, že dňa 21.12.2017 uzavreli právny predchodca žalovanej, obchodná spoločnosť Consumer Finance Holding, a. s. ako veriteľ a žalobca ako dlžník zmluvu o spotrebiteľskom úvere č. 7129816511, na základe ktorej žalovaná poskytla žalobcovi viazaný spotrebiteľský úver na kúpu konkrétneho tovaru vo výške 901,58 eur. Po skutkovej strane uviedol, že všetky tieto zmluvné podmienky neboli individuálne dojednané, keďže boli súčasťou predtlačenej formulára zmluvy zo strany žalovanej, ktorých obsah v tejto časti žalobca nemohol žiadnym spôsobom ovplyvniť. Žalovaná svoje tvrdenia o individuálne dohodnutých zmluvných podmienkach nepreukázala a to ani vo vzťahu k súhlasu žalobcu na poskytnutie jeho osobných údajov vzhľadom na osobitnú listinu označenú ako „udelenie súhlasu v zmysle zákona o ochrane osobných údajov“, ktorú žalobca podpísal pred podpisom zmluvy o spotrebiteľskom úvere a kde v príslušnom formulári mal možnosť vyznačiť aj nesúhlas. Uvedená listina je pomerne obsiahla a pokiaľ ide o tú časť, ktorá sa týka súhlasu s poskytnutím osobných údajov nie úplne sa stotožňuje s napadnutou zmluvnou podmienkou. V danej listine totiž žalobca udelil súhlas veriteľovi, aby poskytol jeho osobné údaje a informácie osobám, ktoré sú súčasťou skupiny Intesa Sanpaolo alebo skupiny VÚB vrátane VÚB, a. s. s tým, že súhlas udeľuje na obdobie do uplynutia 5 rokov od podpisu zmluvy, v prípade vzniku zmluvného vzťahu súhlas udeľuje na dobu jeho trvania a na dobu 5 rokov od jeho zániku a napokon sa v listine uvádza, že súhlas možno odvolať písomným oznámením na adresu spoločnosti. Okrem rôznej doby platnosti súhlasu v spomínaných listinách navyše v zmluvnej podmienke bola upravená možnosť odvolať tento súhlas najskôr po jednom roku od zániku záväzkového vzťahu alebo od udelenia súhlasu pre prípad, že sa zmluva neuzatvorí. Keďže teda nejedná sa o totožné znenie zmluvnej podmienky v zmluve so spomínaným udelením súhlasu v samostatnej listine nemožno dospieť k záveru o tom že napadnutá zmluvná podmienka bola individuálne dohodnutá.

1.2. V spojitosti so zmluvnou podmienkou týkajúcou sa spracovania osobných údajov, ide o predformulované vyhlásenie žalobcu, ktoré je súhlasom daným pre široký okruh neurčitých subjektov, ktoré budú oprávnené spracovať jej osobné údaje. Takýto súhlas trvá 10 rokov bez ohľadu na dobu trvania zmluvy a klient ho síce môže odvolať, ale najskôr až po roku od splnenia záväzku, teda vyžaduje sa jeho aktívne konanie vo forme písomného oznámenia o odvolaní súhlasu spoločnosti. Uvedená zmluvná podmienka zakladá nevyvážený právny vzťah medzi účastníkmi zmluvy, a to v neprospech spotrebiteľa. Obdobná zmluvná podmienka bola posúdená ako neprijateľná aj rozhodnutím SOI č. P/0331/07/11 zo dňa 25.11.2011 a tiež Komisiou na posudzovanie podmienok v spotrebiteľských zmluvách pri Ministerstve spravodlivosti SR pod č. 36101/2017/21 z 24.1.2017. Neprijateľnosť obdobnej zmluvnej podmienky vyslovil aj Krajský súd v Prešove v rozsudku 11Co/33/2017 zo dňa 12.9.2017 a tiež Okresný súd v Prešove v rozsudku 11Csp/70/2020 zo dňa 23.10.2020, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove 1CoCsp/23/2020 zo dňa 18.2.2021.

1.3. Čo sa týka zmluvnej podmienky v bode 8.3. zmluvy súd prvej inštancie poukázal na § 3a Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., podľa ktorého v spotrebiteľských zmluvách všetky sankcie nesmú prevýšiť limit uvedený v § 3a ods. 1. V tomto prípade však výška zmluvnej pokuty bola stanovená ako spomínaný limit, resp. jedna kumulatívna časť, keďže zmluvná pokuta bola dohodnutá vo výške priemernej hodnoty RPMN navýšenej o 10 % ročne, teda nezohľadňovala výšku úrokov z omeškania ako ďalšej sankcie, na ktorý žalovaný má zákonný nárok podľa § 517 ods. 1, ods. 2 Občianskeho

zákonníka. V bode 8.3 zmluvy sa síce uvádza, že ak zmluvná pokuta dosiahne výšku istiny úveru je klient povinný uhradiť spoločnosti úrok z omeškania, avšak z formulácie bodov 8.1 a 8.3 nevyplýva, že by zmluvná pokuta mohla byť uplatňovaná len do výšky istiny úveru ako to vyplýva z § 3a ods. 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., keďže nie je možné vychádzať z toho, že veriteľ by si v takom prípade zmluvnú pokutu už neuplatňoval z dôvodu, že by to bolo v rozpore s citovanou právnou úpravou. V danom prípade z formulácie bodu 8.1 aj v kontexte s bodom 8.3 vyplýva možnosť uplatnenia zmluvnej pokuty aj úrokov z omeškania, a to aj v prípade, ak zmluvná pokuta dosiahne istinu úveru, keďže ustanovenie o zmluvnej pokute nie je formulované tak, že platí len do doby pokiaľ zmluvná pokuta nedosiahne istinu úveru. Navyše formulácia dohody o výške zmluvnej pokuty je neurčitá, keďže spotrebiteľ, aby sa dopracoval k výške zmluvnej pokuty musel by zisťovať pred každým omeškaním aká bola priemerná hodnota RPMN príslušného úveru za predchádzajúci štvrtrok v čase jeho omeškania, pričom táto výška priemernej hodnoty RPMN sa mení každý štvrtrok a dostať sa k daným informáciám aj pre priemerného spotrebiteľa je náročné. V čase uzavretia predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere bola priemerná hodnota RPMN 14,01%, takže po pripočítaní 10% zmluvná pokuta predstavovala až 24,01% ročne a vzhľadom na limit trojnásobku úrokov z omeškania činila 15 % ročne, čo možno vnímať aj ako obchádzanie zákona, keďže sankčné úroky sú podstatne nižšie ako dohodnutá zmluvná pokuta, aj keď je nepochybné, že nie je vylúčené uplatnenie oboch týchto sankčných inštitútov popri sebe, ale rozhodujúce je to, aby boli v primeranej výške. V danom prípade súd mal za to, že dohodnutá zmluvná pokuta bola neprimerane vysoká, a preto napĺňa atribúty neprijateľnej zmluvnej podmienky. Totožná zmluvná podmienka bola už vyhlásená za neprijateľnú aj rozsudkom Okresného súdu Skalica 9Csp/85/2020 zo dňa 12.7.2021, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Trnave 26CoCsp/51/2021 zo dňa 2.3.2022.

1.4. V súvislosti s podmienkou zaznamenávania komunikácie v danom prípade nemožno dospieť k záveru, že daná zmluvná podmienka vytvára nevyvážený vzťah medzi veriteľom a spotrebiteľom v neprospech spotrebiteľa. Za nesprávnu považuje súd prvej inštancie argumentáciu žalobcu, že uvedenú zmluvnú podmienku možno podradiť pod § 53 ods. 4 písm. l) Občianskeho zákonníka. Podľa citovaného ustanovenia ide o zmluvnú podmienku, ktorá obmedzuje prístup k dôkazom alebo ukladá spotrebiteľovi povinnosť niesť dôkazné bremeno, ktoré by podľa práva, ktorým sa riadi zmluvný vzťah mala niesť iná zmluvná strana. Napadnutá zmluvná podmienka nemá totiž absolútne žiadny súvis s citovaným zákonným ustanovením. Keďže zaznamenáva sa komunikácia oboch strán - účastníkov zmluvy, ktorú môže použiť tak žalovaná, ako aj žalobca v prípade reklamácie alebo súdneho sporu, teda táto zmluvná podmienka môže byť aj na prospech žalobcu, ak by mal dôkaznú povinnosť preukázať nejakú skutočnosť, napríklad ohľadom procesu dojednávania nejakých zmluvných podmienok, informácií zo strany veriteľa, vybavovania reklamácie a podobne. Vôbec z tejto zmluvnej podmienky nevyplýva, že by len dodávateľ bol oprávnený použiť záznamy ako dôkaz v spore. V tejto časti súd preto žalobu ako nedôvodnú zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP v spojní s § 262 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej „odvolací súd“) rozsudkom z 28. novembra 2024 sp. zn. 11CoCsp/12/2024 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. a II. potvrdil a rozsudok vo výroku III. zrušil, ktorým súd v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a vo výroku IV. o trovách konania a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

2.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že vzťahu k výrokom I. a II. rozsudku odvolacieho súdu súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Po právnej stránke aplikoval § 53 ods. 1, 2, a 3 a 5; § 53a ods. 1, ods. 2 CSP; § 54 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, § 298 ods. 1, ods. 2 CSP; § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z.

2.2. Následne odvolací súd citoval odôvodnenie Súdneho dvora EÚ vo veci C 237/02, *Freiburger Kommunalbauten*, ktoré sa zaoberalo nekalými/ neprijateľnými zmluvnými podmienkami a záverom z rozhodnutia Súdneho dvora EÚ C-618/10. Ďalej uviedol charakteristiku neprijateľných zmluvných podmienok, že spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán.

To znamená, že dodávateľovi priznávajú silnejšie právne postavenie ako spotrebiteľovi. Nekalosť zmluvných dojednaní je v takomto prípade potrebné posúdiť s ohľadom na povahu plnenia (tovaru alebo služieb) zo zmluvy, na všetky okolnosti v dobe uzavretia zmluvy a všetky ostatné podmienky spotrebiteľskej zmluvy alebo inej zmluvy, od ktorých je spotrebiteľská zmluva závislá.

2.3. Vo vzťahu k výroku I., určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky uvedenej v Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. 7129816511 zo dňa 21.12.2017 v časti Vyhlásenia klienta o spracovaní osobných údajov, odvolací súd dôvodil, že v danom prípade predformulované vyhlásenie klienta je súhlasom daným pre široký okruh neurčitých subjektov, ktoré budú oprávnené spracovať jeho osobné údaje. Takýto súhlas trvá 10 rokov bez ohľadu na dobu trvania zmluvy a klient ho síce môže odvolať, ale najskôr až po roku od splnenia záväzku, teda vyžaduje sa jeho aktívne konanie vo forme písomného oznámenia o odvolaní súhlasu spoločnosti. Ukladanie takýchto povinností spotrebiteľa nemá oporu v žiadnom zákone. Takýmto postupom môže dôjsť k zneužitiu chránených informácií a citlivých údajov. Je nepochybné, že sporné zmluvné ustanovenie je predformulované a teda žalobca nemal v žiadnom prípade možnosť jeho text ovplyvniť, meniť alebo nesúhlasiť s ním. Rozhodne teda daná zmluvná podmienka nebola individuálne dojednaná a podľa názoru súdu vzhľadom na vyššie uvedené dôvody predstavuje značný nepomer medzi právami a povinnosťami zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a preto považoval za právne dôvodne žalobe v tejto časti vyhovieť. Odvolací súd argumentoval, že obdobná zmluvná podmienka bola posúdená ako neprijateľná aj rozhodnutím SOI č. P/0331/07/11z 25.11.2011 a tiež Komisiou na posudzovanie podmienok v spotrebiteľských zmluvách pri Ministerstve spravodlivosti SR pod č. 36101/2017/21 z 24.1.2017. Neprijateľnosť obdobnej zmluvnej podmienky vyslovil aj Krajský súd v Prešove v rozsudku 11Co/33/2017 zo dňa 12.9.2017, Okresný súd Prešov v rozsudku sp. zn. 11Csp/70/2020 zo dňa 23.10.2020, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1CoCsp/23/2020 zo dňa 18.02.2021, Okresný súd Vranov nad Topľou sp. zn. 3Csp/137/2021 zo dňa 14.4.2023, Okresný súd v Prešove v rozsudku 8Csp/173/2018 z 13.11.2019, avšak v priebehu odvolacieho konania z dôvodu mimosúdneho urovnania (predmetom sporu bolo aj vydanie bezdôvodného obohatenia) žalobkyňa v danom spore zobrala žalobu späť, preto odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a konanie zastavil uznesením 17CoCsp/2/2020 zo dňa 18.2.2020.

2.4. Vo vzťahu k výroku II., ktorým súd prvej inštancie vyhlásil zmluvnú podmienku uvedenú v Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXX zo dňa 21.12.2017 týkajúcu sa zmluvnej pokuty dohodnutej v časti Ostatné zmluvné podmienky a dojednaní, článok 8. Následky nesplácania spotrebiteľského úveru a zmluvná pokuta, bod 8.1, odvolací súd uviedol, že pri posudzovaní zmluvnej pokuty ako neprijateľnej podmienky vychádzal súd z posúdenia dojednanej zmluvnej pokuty, či táto spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Nespochybnil význam zmluvnej pokuty. Pokiaľ však ide o spotrebiteľský vzťah, musí ísť o takú zmluvnú pokutu, ktorá obstoí v rámci súdnej kontroly neprijateľných podmienok so zreteľom na povahu, obsah a osobitosti právneho úkonu, ako i na vzájomné práva a povinnosti účastníkov spotrebiteľskej zmluvy, ktoré by mali byť vyvážené. Odvolací súd nespochybnil, že zmluvná pokuta v prvom rade plní prevenčnú funkciu tým, že hrozba majetkovej sankcie motivuje dlžníka, aby včas a riadne splnil zmluvnú povinnosť a ďalej plní reparačnú funkciu, lebo jej zmyslom je tiež reparaovať na strane veriteľa ujmu, ktorá mu vznikla v dôsledku porušenia povinnosti zo strany dlžníka a taktiež predstavuje sankciu pre toho, kto porušil povinnosť. Uvedené však neznamená, že výška zmluvnej pokuty môže byť dohodnutá ľubovoľne, ale zvlášť v prípade spotrebiteľskej zmluvy (čo bezpochyby je aj prejednávany prípad) musí zodpovedať maximálnej výške stanovenej právnym predpisom, a to konkrétne ustanovením § 3a ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. V súdnom spore dojednaná zmluvná pokuta je neprimerane vysoká, pretože len jej výška dohodnutá v zmluve o úvere predstavuje maximálnu výšku všetkých sankcií za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov, pričom nezohľadňuje ani len úroky z omeškania. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie zdieľal výklad citovaného ustanovenia § 3a ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka tak, že zmluvná pokuta spolu s úrokom z omeškania nesmie prevýšiť priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnených podľa

osobitného predpisu pred vznikom omeškania o viac ako 10 percentuálnych bodov ročne a súčasne nesmú prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa tohto nariadenia vlády. Primeranosť alebo neprimeranosť zmluvnej pokuty je potrebné skúmať objektívne, pričom v prejednávanej veci výška zmluvnej pokuty bola dohodnutá bez ohľadu na výšku úrokov z omeškania. Takto dohodnutá zmluvná pokuta teda prevyšuje právnym predpisom stanovenú sankciu a potom nemôže ani požívať právnu ochranu z hľadiska právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa. Po zohľadnení uvedeného odvolací súd dospel k záveru zhodnému so súdom prvej inštancie, že dojednaná zmluvná pokuta ako sankcia za porušenie zmluvných povinností spotrebiteľom je neprimerane vysoká, v dôsledku čoho je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

2.5. Taktiež uviedol, že v prípade súdom prvej inštancie určenej neprijateľnosti zmluvnej podmienky je potrebné prihliadať nielen na výšku dojednanej zmluvnej pokuty, vo vzťahu ku ktorej sa žalovaná bránila, že je v súlade s právnou úpravou, ale aj na charakter jej dojednania, cieľ sledovaný dodávateľom, či postavenie zmluvných strán pri jej dojednaní. Je nepochybné, že charakter dojednania tejto zmluvnej podmienky smeruje k ďalšiemu postihu spotrebiteľa (popri úrokoch z omeškania) pre neplnenie si zmluvných záväzkov. Cieľom dodávateľa je dojednanie ďalšej sankcie postihujúcej spotrebiteľa a v neposlednom rade ide o dojednanie predložené v podobe formulárovej zmluvy spotrebiteľovi, ktorý nemá vyjednávaciú dispozíciu ovplyvniť kontraktačný proces. Napokon ide o dojednanie, ktoré si vyhradil samotný dodávateľ v snahe sankcionovať spotrebiteľa bez možnosti spotrebiteľa dojednať v zmluve ustanovenia ako náprotivok voči výhodám dodávateľa. Odvolací súd mal za to, že takto formulované ustanovenie vo vzťahu k uplatňovaniu zmluvnej pokuty je spôsobilé privodiť značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa.

2.6. V spojitosti s námietkou žalobcu o porušení práva na spravodlivý proces a nesprávneho právneho posúdenia vo vzťahu k neprijateľnosti zmluvnej podmienky odvolací súd uviedol, že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia súd prvej inštancie zrozumiteľným spôsobom uviedol právne dôvody, pre ktoré žalobe vyhovel. Odvolací súd jasne konštatoval, že predmetnú zmluvnú podmienku je potrebné považovať za neprijateľnú podľa generálnej klauzuly o nerovnováhe práv a povinností v neprospech spotrebiteľa. Rozhodnutie súdu prvej inštancie nemožno preto považovať za svojvoľné a zjavne neodôvodnené. Navyše neprijateľnosť uvedenej zmluvnej podmienky už bola právoplatne vyslovená napr. v rozsudku Okresného súdu Prešov sp. zn. 9Csp/15/2022 zo dňa 05.09.2022, pričom žalovaný v rámci odvolacieho konania vedeného na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 9CoCsp/55/2022 uvedenú zmluvnú podmienku ani nenapadol, v rozsudku Okresného súdu Skalica sp. zn. 9CSp/85/2020 zo dňa 12.7.2021, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26CoCsp/51/2021 zo dňa 2.3.2022.

2.7. V súvislosti s odvolaním v rozsahu výroku II. a IV. považoval odvolací súd odvolanie žalobcu v danom rozsahu za dôvodné. Poukázal na skutočnosť, že súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky uvedenej v Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. 7129816511 zo dňa 21.12.2017 v časti Ostatné zmluvné podmienky a dojednania, článok 11. Všeobecné ustanovenia, bod 11.3. v znení: „Klient podpísaním Zmluvy súhlasí, že komunikácia medzi ním a Spoločnosťou prostredníctvom elektronických médií bude Spoločnosťou zaznamenávaná a môže byť použitá ako dôkaz v prípade reklamácie alebo sporu“. V odôvodnení rozsudku konštatoval, že táto zmluvná podmienka, nebola individuálne dojednaná, avšak nakoľko zaznamenáva komunikáciu oboch strán, ktorú môže použiť tak žalovaná, ako aj žalobca v prípade reklamácie alebo súdneho sporu, zmluvná podmienka môže byť aj na prospech žalobcu, preto nemožno dospieť k záveru, že daná podmienka vytvára nevyvážený vzťah medzi veriteľom a spotrebiteľom v neprospech spotrebiteľa. S týmto záverom súdu prvej inštancie sa odvolací súd nestotožnil. Je dôvodné prisvedčiť žalobcovi, že v danom prípade je zmluvná podmienka neurčitá, keďže je formulovaná všeobecne, časovo neobmedzená, môže ísť aj o záznamy po skončení zmluvného vzťahu a rovnako doba samotného uchovávanía záznamov je nielenže neprimeraná, ale v skutočnosti až bezlimitná. Podľa názoru odvolacieho súdu aj formulácia uvedená v zmluvnej podmienke „komunikácia prostredníctvom elektronických médií“ je neurčitá, nejasná. Nie je zrejmé, o aké elektronické médiá ide, a teda v danom prípade akým spôsobom sa môže spotrebiteľ k tejto komunikácii dostať. Súd prvej inštancie sa s

námietkami žalobcu vo vzťahu k predmetnej zmluvnej podmienke nevysporiadal. Rovnako tak svoj záver, že zmluvná podmienka nevytvára hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach medzi veriteľom a spotrebiteľom bez ďalšieho nevysvetlil. Nie je zrejmé, na základe akých úvah dospel súd prvej inštancie k záveru, že záznamy, ktorých použitie a dispozícia s nimi je len na vôli žalovaného, môže použiť aj žalobca vo svoj prospech, aj vzhľadom na to, že pojem elektronické médiá nebol špecifikovaný a podľa názoru odvolacieho súdu je tento pojem obširný a neurčitý. Odvolaciemu súdu sa javilo, že systémy elektronickej komunikácie, ktoré sú dodávateľom využívané a na tento účel používané, sú zjavne jednostranne vytvárané len pre potreby dodávateľa a v jeho prospech.

3. Proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu (čo sa týka potvrdenia výroku II. rozsudku súdu prvej inštancie, t. j. ktorým bola určená za neprijateľnú zmluvná podmienka v bode 8.1. Zmluvy o dohodnutej zmluvnej pokute) podala dovolanie žalovaná (ďalej „dovolatelka“), prípustnosť ktorého odôvodnila s poukazom na § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhla, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku II. rozsudku súdu prvej inštancie a vec vrátil v rozsahu zrušenia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie; prípadne v napadnutej časti zrušil rozsudok súdu prvej inštancie, resp. aby v napadnutej časti zmenil rozhodnutie odvolacieho súdu tak, že žalobu zamietne a prizná žalovanej nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho i dovolacieho konania. V zmysle § 420 písm. f) CSP namietala nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu. V tejto súvislosti poukázala na body 42 a 43 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a na body 30 a 31 rozsudku odvolacieho súdu. Konštatovala, že žalovaná v rámci vyjadrenia zo dňa 30.06. 2023 k žalobe žalobcu poukázala na stanovisko Odboru ochrany finančných spotrebiteľov Národnej banky Slovenska, ktoré bolo vypracované vo vzťahu ku konkrétnej zmluvnej podmienke upravujúcej úrok z omeškania. Akcentovala, že v odôvodneniach súdov oboch inšancií chýba akékoľvek vyjadrenie alebo postoj k tomuto stanovisku. Uvedené stanovisko bolo vypracované pre posúdenie totožnej zmluvnej podmienky na základe pokynu odvolacieho súdu v konaní sp. zn. 1CoCsp/25/2022, pričom poukázala na uznesenie odvolacieho súdu sp. zn. 1CoCsp/25/2022 (bod 42). teda namietala nevyhodnotenie tohto písomného dôkazu vypracovaného odborným orgánom. Dovolatelka následne za nepreskúmateľný označila záver, že výška zmluvnej pokuty bola dohodnutá bez ohľadu na výšku úrokov z omeškania. Podľa jej názoru dovolací súd vôbec nevyhodnotil tvrdenia žalovanej, že dané zmluvné podmienky odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia a ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohovorov. Poukázala na bod 8.1 zmluvy, kde je daný iba základný výpočet zmluvnej pokuty, pričom vo vzťahu k zmluvnej pokute vyslovene odkazuje na platnú právnu úpravu, ktorou je nariadenie vlády č. 87/1996 Z. z., ktoré vykonáva aj ustanovenie § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Konštatovala, že žalobcovi mohla byť v prípade omeškania uložená zmluvná pokuta vo výške najviac trojnásobku úrokov z omeškania, pričom súčasne mohla byť ukladaná najviac do výšky poskytnutých peňažných prostriedkov, čo je vyjadrením limitu ustanoveného v prvej vete §3a ods. 3 Nariadenia, na ktoré zmluva odkazuje. Žalovaná v zmysle bodu 8.3. zmluvy zúžila svoje oprávnenie vyplývajúce z § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v prospech spotrebiteľa tak, že úrok z omeškania bude ukladaný až po tom, čo zmluvná pokuta dosiahne výšku poskytnutých peňažných prostriedkov. Úrok z omeškania je až následnou sankciou v súlade s druhou vetou ustanovenia § 3a nariadenia, teda vo výške o 5 percentuálnych bodov vyššej ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu. Žalovaná v prejednávacom prípade rešpektovala ustanovenia nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktoré upravuje podmienky ukladania sankcií v spotrebiteľských sporoch a preto ustanovenie 8.1 zmluvy nemôže byť označené za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Podľa názoru dovolateľky uvedenú odvoláciu námietku dovolací súd vôbec nevyhodnotil, či je relevantná vo vzťahu k prejednávanej veci. Namietala, že súdy oboch inšancií sa odklonili od autentického a gramatického výkladu nariadenia. Poukázala na § 54 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorý bol údajne v bode 24 rozsudku odvolacieho súdu nesprávne aplikovaný. Tento negatívny výklad odôvodňuje akousi potencionálnou možnosťou, že veriteľ môže porušiť právne predpisy (ustanovenia nariadenia), čo súd prvej inštancie vyjadril tak, že „nie je možné vychádzať z toho, že veriteľ by si v takom prípade (teda ak by zmluvná pokuta dosiahla istinu úveru) zmluvnú pokutu už neuplatňoval z dôvodu, že by to bolo v rozpore s citovanou právnu úpravou“. Konštatovala, že zo záverov súdov oboch inšancií vyplýva, že predpokladom pre určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky v bode 8.1 zmluvy je akási teoretická možnosť, že veriteľ poruší právne predpisy, z čoho

podľa názoru žalovanej vyplýva potreba vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi ešte nebola vyriešená. V zmysle uvedeného navrhol, aby dovolací súd vyriešil právnu otázku „či môže súd rozhodnúť o neprijateľnosti zmluvnej podmienky, ktorá neukladá povinnosť odporujúcu právnomu predpisu, len na základe toho, že by dodávateľ mohol v budúcnosti porušiť právne predpisy“. V danom prípade ani žalobca netvrdil, že by žalovaná voči nemu uplatnila zmluvnú pokutu prekračujúcu limity nastavené nariadením, pričom žalobu odôvodňuje len potenciálnou možnosťou žalovanej porušiť ustanovenia nariadenia.

4. K dovolaniu sa vyjadril žalobca, ktorý považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za vecne správne, preto navrhol dovolanie odmietnuť, resp. zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietala arbitrárnosť rozhodnutí súdov nižších inštancií, ktoré svojvoľne postupovali priamo proti zmyslu zákona v otázke prípustnosti dohodnutej výšky zmluvnej pokuty v prípade spotrebiteľského úveru.

13. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

14. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

15. Arbitrárnosť môže mať v rozhodnutiach rôznu podobu. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o arbitrárne rozhodnutie ide najmä vtedy, ak je svojvoľné. Môže tiež ísť o extrémny nesúlad právnych záverov s vykonaným dokazovaním alebo môže ísť o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Arbitrárnosť môže tiež spočívať v takom hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich pri žiadnej možnej interpretácii nevyplyvajú prijaté skutkové závery. Arbitrárnosť teda znamená interpretačný excés. Arbitrárne rozhodnutie je spravidla spojené s nedostatočným odôvodnením, avšak nemusí to tak byť nevyhnutne. Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces (I. ÚS 115/2020).

16. Civilné sporové konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie. K základným právam strany sporu, obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, patrí i právo na uvedenie dostatočných dôvodov, na ktorých je rozhodnutie založené. V súvislosti s riadnym odôvodnením je potrebné uviesť, že vychádzajúc z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (o. i. veci G. R. proti Š., rozsudok z 21. októbra 1999 týkajúci sa sťažnosti č. 30544/96, R. T. proti Š., rozsudok z 9. decembra 1994, týkajúci sa sťažnosti č. 18390/91, V. D. H. proti H., rozsudok z 19. apríla 1994, týkajúci sa sťažnosti č. 16034/90), judikatúry Ústavného súdu SR (I. ÚS 226/03 z 12. mája 2004, III. ÚS 209/04 z 23. júna 2004, III. ÚS 95/06 z 15. marca 2006, sp. zn. III. ÚS 260/06 z 23. augusta 2006, sp. zn. III. ÚS 36/2010 zo 4. mája 2010, sp. zn. I. ÚS 114/08 z 12. júna 2008), nie je nutné, aby na každú žalobnú námietku bola daná súdom podrobná odpoveď a rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzovaný s ohľadom na okolnosti každého prípadu, ak však súd v odôvodnení nereaguje na zásadnú, relevantnú námietku, súvisiacu s predmetom súdnej ochrany prednesenú (v tomto prípade) žalovanou, je potrebné tento nedostatok považovať za prejav arbitrárnosti (svojvoľnosti).

17. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo (čl. 2 ods. 2 Základných princípov CSP). K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty

neoddeliteľne patrí princíp právnej istoty, ktorého neopomenuteľným komponentom je nielen predvídateľnosť práva, ale taktiež i legitímna predvídateľnosť postupov orgánov verejnej moci v súlade s právom a zákonom stanovenými požiadavkami. Táto predvídateľnosť postupov orgánov verejnej moci je vyjadrením maxima, na základe ktorého sa možno v demokratickom právnom štáte spoľahnúť na to, že vo svojej dôvere v platné právo nikto, t. j. fyzická či právnická osoba, nebude sklamaná. Len takto predvídateľné správanie naplňa v praxi fungovanie materiálne chápaného demokratického právneho štátu a vylučuje priestor pre prípadnú svojvôľu. Obsah čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, v zmysle ktorého štátnu moc možno uplatniť len v prípadoch, medziach a spôsobmi, ktoré stanoví zákon, nemožno totiž chápať ako voľnú úvahu štátnych orgánov, či tak učinia alebo nie, ale naopak ako povinnosť uplatňovať túto moc (zákonom stanoveným spôsobom) tam, kde je to nevyhnutné, pretože podriadenie štátnej moci v oboch týchto smeroch zvrchovanosti zákona tvorí základ právneho štátu.

18. Zásada iura novit curia („súd pozná právo“) neznamena len to, že súd pozná právo, ale aj to, že si je zároveň vedomý účinkov, ktoré právo v podobe, v ktorej ho súd aplikuje, vyvoláva vo vzťahu k procesnoprávnemu alebo hmotnoprávnemu postaveniu nositeľa práva na súdnu ochranu svojich práv (napr. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 59/00 z 20. decembra 2001). Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvoľe možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). Zákonom stanovená možnosť štátneho orgánu rozhodnúť voľnou úvahou nemôže znamenať ničím nelimitovanú a vecne nepreskúmateľnú svojvôľu. Takáto svojvôľa by totiž bola v rozpore s princípom právneho štátu, keďže vo svojich dôsledkoch by znamenala nepredvídateľnosť rozhodovania štátneho orgánu, a teda ústavne neprípustnú mieru právnej neistoty (II. ÚS 117/2011).

19. Podľa § 3a ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka (účinného v čase uzavretia zmluvy), ak je predmetom spotrebiteľskej zmluvy poskytnutie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi, sankcie za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov nesmú spolu prevýšiť priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnenú podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania o viac ako 10 percentuálnych bodov ročne a súčasne nesmú prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa tohto nariadenia vlády; za rozhodujúcu sa považuje ročná percentuálna miera nákladov pre obdobný typ spotrebiteľského úveru.

19.1. Podľa § 3a ods. 2 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., za sankcie podľa odseku 1 sa považujú úroky z omeškania, zmluvné pokuty a akékoľvek iné plnenia za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov.

19.2. Podľa § 3a ods. 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ak sankcie podľa odseku 1 dosiahnu výšku poskytnutých peňažných prostriedkov, následné sankcie za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov nesmú prevýšiť úroky z omeškania podľa tohto nariadenia vlády.

20. V posudzovanom prípade obsah spisu dáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Odvolací súd v odôvodnení len stroho uviedol, že „pri posudzovaní zmluvnej pokuty ako neprijateľnej podmienky vychádzal z posúdenia, či táto spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, pričom nepospochybujúc jej prevenčnú a reparačnú funkciu, súčasne uviedol, že to neznamena, že výška zmluvnej pokuty môže byť dohodnutá ľubovoľne, zvlášť v prípade spotrebiteľskej zmluvy. V takomto prípade výška zmluvnej pokuty musí zodpovedať maximálnej výške stanovenej právnym predpisom (§ 3a ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z). V danej veci bola potom dojednaná zmluvná pokuta neprimerane vysoká, pretože len jej výška dohodnutá v zmluve o

úvere, predstavovala maximálnu výšku všetkých sankcií za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov, pričom nezohľadňovala ani len úroky z omeškania. Odvolací súd bol zhodne so súdom prvej inštancie názoru, že ustanovenie § 3a ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., je potrebné vykladať tak, že zmluvná pokuta spolu s úrokom z omeškania nesmie prevýšiť priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnených podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania o viac ako 10 percentuálnych bodov ročne a súčasne nesmú prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa tohto nariadenia vlády. Primeranosť alebo neprimeranosť zmluvnej pokuty bolo preto potrebné skúmať objektívne, pričom v prejednávanej veci výška zmluvnej pokuty bola dohodnutá bez ohľadu na výšku úrokov z omeškania. Takto dohodnutá zmluvná pokuta teda prevyšovala právnym predpisom stanovenú sankciu a preto nemôže ani požívať právnu ochranu z hľadiska právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa. V ďalšom odvolací súd uviedol, že „v prípade súdom prvej inštancie určenej neprijateľnosti zmluvnej podmienky bolo potrebné prihliadať nielen na výšku dojednanej zmluvnej pokuty, vo vzťahu ku ktorej sa žalovaná bránila, že je v súlade s právnou úpravou, ale aj na charakter jej dojednania, cieľ sledovaný dodávateľom, či postavenie zmluvných strán pri jej dojednaní. Je nepochybné, že charakter dojednania tejto zmluvnej podmienky smeroval k ďalšiemu postihu spotrebiteľa (popri úrokoch z omeškania) pre neplnenie si zmluvných záväzkov. Cieľom dodávateľa tu bolo dojednanie ďalšej sankcie postihujúcej spotrebiteľa a v neposlednom rade išlo o dojednanie predložené v podobe formulárovej zmluvy spotrebiteľovi, ktorý nemal vyjednávaciu dispozíciu ovplyvniť kontraktačný proces. Napokon išlo o dojednanie, ktoré si vyhradil samotný dodávateľ v snahe sankcionovať spotrebiteľa bez možnosti spotrebiteľa dojednať v zmluve ustanovenia ako náprotivok voči výhodám dodávateľa. Odvolací súd mal za to, že takto formulované ustanovenie vo vzťahu k uplatňovaniu zmluvnej pokuty je spôsobilé privodiť značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa“.

21. Bod 8 zmluvy o spotrebiteľskom úvere (označený ako „následky nesplácania spotrebiteľského úveru a zmluvná pokuta“), znie nasledovne:

bod 8. 1 - zmluvná pokuta: „V prípade omeškania s úhradou jednotlivých splátok je klient povinný uhradiť spoločnosti zmluvnú pokutu vo výške stanovenej nariadením vlády č. 87/1995 Z. z. z dlžnej čiastky za každý aj začatý deň omeškania. Výška zmluvnej pokuty sa rovná priemernej hodnote ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnenej podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania navýšenej o 10 percentuálnych bodov ročne, pričom nesmie prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa uvedeného nariadenia vlády.

bod 8. 3 - úrok z omeškania: „Ak zmluvná pokuta dosiahne výšku poskytnutých peňažných prostriedkov (istiny úveru), je klient povinný uhradiť spoločnosti v prípade omeškania s úhradou jednotlivých splátok úrok z omeškania. Výška úroku z omeškania je o 5 percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu.“

22. Z uvedeného (vo vzájomnej súvislosti bodov 8.1 a 8.3) potom vyplýva, že v prípade ak sa žalobca dostal do omeškania s úhradou jednotlivých splátok, vznikla mu povinnosť zaplatiť žalovanej zmluvnú pokutu z dlžnej čiastky za každý aj začatý deň omeškania, a to vo výške zodpovedajúcej priemernej hodnote ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnenej podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania navýšenej o 10 percentuálnych bodov ročne, avšak súčasne nepresahujúcej trojnásobok úrokov z omeškania podľa uvedeného nariadenia vlády. Ak táto zmluvná pokuta dosiahla výšku poskytnutých peňažných prostriedkov (výšku istiny úveru), v ďalšom vznikla žalobcovi v prípade omeškania s úhradou jednotlivých splátok povinnosť platiť už len úrok z omeškania, vo výške základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky platnej k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu, zvýšenej o 5 percentuálnych bodov.

22.1. Ustanovenie § 3a vl. nariadenia č. 87/1995 Z. z. upravuje najvyššiu prípustnú výšku sankcií za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov (a to komplexne ako najvyššie prípustnú výšku všetkých do úvahy prichádzajúcich sankcií spoločne, medzi ktoré radí „úroky z omeškania,

zmluvné pokuty a akékoľvek iné plnenia za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov“- §3a ods. 2 - uvedené rovnako konštatovali aj súdy nižších inštancií - pozn.) s tým, že výška týchto sankcií v súhrne (spolu) nesmie prevýšiť priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnenú podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania o viac ako 10 percentuálnych bodov ročne a súčasne nesmie prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa nariadenia vlády, a ak tieto sankcie dosiahnu výšku poskytnutých peňažných prostriedkov (istinu úveru), následné sankcie za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov už nesmú prevýšiť úroky z omeškania podľa tohto nariadenia vlády.

22.2. Čl. 8.1 a 8.3 zmluvy o spotrebiteľskom úvere pripúšťajú v prípade omeškania spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov len dve sankcie, a to zmluvnú pokutu (bod 8.1.) - do času, kým táto dosiahne výšku istiny úveru a úrok z omeškania (bod 8.3.) - od času, kedy zmluvná pokuta (ako prioritne jediný sankčný nárok spojený s omeškaním spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver), dosiahla výšku úverovej istiny. Inak povedané, uvedené články spotrebiteľskej zmluvy, v prípade omeškania spotrebiteľa s platením úverových splátok, umožňujú žalovanej domáhať sa zaplatenia len jedinej sankcie, a to zmluvnej pokuty [ktorej výška dosahuje maximálny prípustný limit pre sankcie uplatňované s omeškaním podľa §3a ods. 1 - teda žalovaná má síce v takomto prípade nárok len na jednu sankciu (zmluvnú pokutu), avšak v maximálnej výške (t. j. pri takomto dojednaní výšky zmluvnej pokuty je zároveň vylúčené uplatňovať prípadný iný, ďalší sankčný nárok, nakoľko tento by spolu s dojednanou zmluvnou pokutou prevýšil najvyššie prípustný limit podľa §3a ods. 1)], a to až do doby kým táto nedosiahne výšku istiny úveru. Až keď zmluvná pokuta dosiahne výšku úverovej istiny, vzniká žalovanej nárok už len na úrok z omeškania vo výške podľa nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. (z čoho potom takisto súčasne vyplýva, že iný druh sankcie si už uplatňovať nemôže, nakoľko by tým presiahla výšku úrokov z omeškania podľa tohto nariadenia vlády). Inými slovami tiež povedané, žalovanej (v prípade omeškania žalobcu so splácaním úveru) vzniká len nárok na zmluvnú pokutu, a to len do času, kým jej výška nedosiahne výšku úverovej istiny (a keďže výška dohodnutej zmluvnej pokuty je určená v maximálne prípustnej miere výšky sankcií - §3a ods. 1, je zároveň zrejmé, že žalovanej do tohto času nárok na prípadnú inú sankciu vzniknúť ani nemôže). Ak zmluvná pokuta dosiahne výšku istiny úveru, žalovanej vzniká už len právo na úrok z omeškania vo výške základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky platnej k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu, zvýšenej o 5 percentuálnych bodov (z čoho rovnako vyplýva, že iný sankčný nárok (a teda ani zmluvnú pokutu) už uplatňovať nemôže, nakoľko (keďže úrok z omeškania bol takisto určený v maximálne prípustnej výške podľa §3a ods. 3) by uplatňovaním prípadného iného, ďalšieho sankčného nároku túto maximálnu prípustnú výšku sankčných nárokov podľa §3a ods. 3 presiahla. Nemožno sa preto stotožniť s konštatovaním odvolacieho (ani prvoinštančného) súdu, že „V danej veci bola dojednaná zmluvná pokuta neprimerane vysoká, pretože len jej výška dohodnutá v zmluve o úvere, predstavovala maximálnu výšku všetkých sankcií za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov, pričom nezohľadňovala ani len úroky z omeškania“. Ako už bolo uvedené, žalovaná má sankcie s omeškaním dlžníka v bodoch 8,1 a 8.3 upravené tak, že do výšky istiny si môže uplatňovať len zmluvnú pokutu (hoci vo výške zodpovedajúcej maximálnemu limitu všetkých sankcií), a až po dosiahnutí výšky istiny jej vznikne už len nárok na úroky z omeškania. Je teda síce pravdou, že takto dojednaná zmluvná pokuta potom predstavovala maximálnu výšku všetkých sankcií za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov, avšak z bodu 8.3 Zmluvy jasne vyplýva kedy je žalovaná oprávnená požadovať aj úroky z omeškania (a to až vtedy, ak zmluvná pokuta dosiahne výšku poskytnutých peňažných prostriedkov (t. j. istiny úveru)). Z uvedeného potom tiež vyplýva, že dovtedy kým zmluvná pokuta (ako prioritný sankčný nárok) nedosiahne výšku istiny úveru, si žalovaná popri nej úrok z omeškania uplatňovať nemôže. Cit. nariadenie vlády (§ 3a ods. 1 v spojení s ods. 3) totiž nezakazuje, aby niektorý zo sankčných nárokov (ak je uplatňovaný samostatne) nemohol dosahovať maximálnu výšku všetkých sankcií za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov, upravuje len to, aby do doby dosiahnutia istiny úveru nemohol dosahovať danú výšku súhrn všetkých sankcií za omeškanie (t. j. ak by sa uplatňovala tak zmluvná pokuta ako aj úrok z omeškania, prípadne aj ďalšie sankčné nároky, tieto by v súhrne nesmeli prekračovať ustanovenú hranicu). Nie je však vylúčené, že ak si dodávateľ uplatňuje len jeden sankčný nárok, aby tento dosahoval maximálnu výšku prípustnú pre súhrn všetkých sankčných nárokov (ak si teda neuplatňuje popri sebe aj iné sankčné nároky). V danej veci znením

bodov 8.1 a 8.3 Zmluvy (upravujúcich samostatne podmienky pre vznik nároku na zmluvnú pokutu a samostatne podmienky pre vznik nároku na úroky z omeškania) bolo potom zrejmé, že žalovaná si do výšky istiny úveru (viď prvá časť vety bodu 8. 3. v znení „Ak zmluvná pokuta dosiahne výšku istiny úveru, je klient povinný uhradiť spoločnosti v prípade omeškania s úhradou jednotlivých splátok úrok z omeškania“) mohla nárokovať titulom sankcie len zmluvnú pokutu, a až po dosiahnutí jej výšky v rozsahu výšky istiny úveru, jej vznikol nárok aj na úrok z omeškania. Žalovaná si teda do výšky istinu úveru nemohla popri sebe uplatňovať aj zmluvnú pokutu aj úrok z omeškania. Táto skutočnosť je zrejma už len z toho, že ak zmluvná pokuta dosiahne výšku istinu úveru, platí bod 8.3., z ktorého je potom zrejmé, že žalovaná má v ďalšom už len nárok na úrok z omeškania, pričom z formulácie jeho výšky je súčasne zrejmé, že popri tomto úroku z omeškania (dohodnutého v maximálnom limite podľa §3a ods. 3) už požadovanie iného sankčného nároku (teda ani zmluvnej pokuty) možné nie je. Ak by si žalovaná naďalej uplatňovala zmluvnú pokutu aj po tom, čo jej výška dosiahla výšku úverovej istiny a popri tom by si uplatňovala aj úrok z omeškania (dohodnutý v bode 8.3.), konala by nielen v rozpore s bodom 8.3 samotnej zmluvy, ale aj s § 3a ods. 3 nariadenia č. 87/1995 Z. z. (a takýto nárok by jej nebolo možné ani priznať - a to pre priamy rozpor s vládny nariadením č. 87/1995 Z. z. a to aj bez potreby vyslovenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky). Súd nižších inšancií de facto neprijateľnosť tejto zmluvnej podmienky nevyvodzovali ani tak z toho, že by bola formulovaná v rozpore s uvedeným vládny nariadením, ale skôr z tohto pohľadu, že nebola formulovaná dostatočne výrazne doplnením slovného spojenia, že „zmluvná pokuta sa uplatňuje len do doby, kým jej výška dosiahne výšku úverovej istiny“. Je síce potom pravdou, že takúto výslovnú konštatáciu zmluva nepoužíva, avšak v kontexte znenia bodov 8.1 a 8.3 zmluvy (najmä so zohľadnením dohodnutej výšky zmluvnej pokuty podľa bodu 8.1, ako aj dohodnutej výšky úroku z omeškania podľa bodu 8.3) musí byť každému zrejmé, že žalovaná je oprávnená si uplatňovať zmluvnú pokutu len do doby, kým jej výška nedosiahne výšku istiny úveru a zároveň, že do tejto doby je zmluvná pokuta jedinou dohodnutou sankciou za omeškanie spotrebiteľa so splácaním úveru. Rovnako je z tohto kontextu zrejmé, že k uplatneniu úroku z omeškania môže žalovaná pristúpiť až potom, čo zmluvná pokuta dosiahla výšku istiny úveru, a že po tomto čase, je zase jedinou sankciou za omeškanie so splácaním úveru už len úrok z omeškania. Dovolací súd preto nesúhlasí s názorom súdov nižších inšancií (resp. ich závery považuje za nedostatočne odôvodnené), že „V danom prípade z formulácie bodu 8. 1 aj v kontexte s bodom 8. 3 vyplýva možnosť uplatnenia zmluvnej pokuty aj úrokov z omeškania a to aj v prípade, ak zmluvná pokuta dosiahne istinu úveru, keďže ustanovenie o zmluvnej pokute nie je formulované tak, že platí len do doby pokiaľ zmluvná pokuta nedosiahne istinu úveru“. Ani samotná skutočnosť, že zmluvná pokuta bola dohodnutá v maximálnej výške sankcií, prípustnej podľa §3a ods. 1, nemôže spôsobiť jej neprijateľnosť, keďže táto je v posudzovanej veci jediným dohodnutým sankčným nárokom podľa §3a ods. 1, na ktorý žalovanej vznikol nárok (do času dosiahnutia výšky istiny úveru) - je potom jedno, či by si žalovaná dohodla viac sankčných nárokov, ktorých výška by bola nižšia, avšak v súhrne by dosahovala limit podľa §3a ods. 1, alebo si dohodla iba jeden takýto sankčný nárok v uvedenom limite (čo nastalo v posudzovanom prípade).

22.3. Neobstojí ani názor súdov nižších inšancií (resp. tento nie je dostatočne odôvodnený), že „formulácia dohody o výške zmluvnej pokuty je problematická vzhľadom na jej neurčitost', keďže spotrebiteľ, aby sa dopracoval k výške zmluvnej pokuty musel by zisťovať pred každým omeškaním, aká bola priemerná hodnota RPMN príslušného úveru za predchádzajúci štvrt'rok v čase jeho omeškania, pričom táto výška priemernej hodnoty RPMN sa mení každý štvrt'rok a dostať sa k daným informáciám aj pre priemerného spotrebiteľa je náročné“, nakoľko s takýmto pojmom „pracuje“ aj samotné nariadenie č. 87/1995 Z. z.. Ak potom samotné nariadenie vlády vo svojom ustanovení §3a ods. 1 používa pojem „priemerná hodnota ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnená podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania“, pričom toto ustanovenie bolo prijaté práve za účelom ochrany spotrebiteľov (v nadväznosti na § 53b ods. 1 Občianskeho zákonníka podľa ktorého „ak je predmetom spotrebiteľskej zmluvy poskytnutie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi za odplatu, sankcie za omeškanie s plnením záväzku spotrebiteľa spolu nesmú byť vyššie, ako ustanoví vykonávací predpis“), nemožno ho označiť za neurčité. Pri výklade zaujatom súdmi nižších inšancií by potom za neurčité bolo potrebné v tomto smere považovať aj samotné ustanovenie §3a ods. 1 cit. vládneho nariadenia.

22.4. Naviac odvolací súd svoje tvrdenie o tom, že dohodnutá zmluvná pokuta je neprimeraná a odporuje §3a vl. nar. 87/1995 Z. z. vyvodzuje len z toho, že Občiansky zákonník umožňuje v prípade omeškania dlžníka uplatňovať si aj úroky z omeškania (neberúc pritom aj znenie bodu 8.3 Zmluvy, v ktorých si strany dohodli podmienky pre vznik nároku žalovanej na úrok z omeškania tak, že žalovaná si môže úrok z omeškania uplatniť až potom, čo najskôr zmluvná pokuta dosiahne výšku istiny úveru, pričom v ďalšom si už túto zmluvnú pokutu uplatňovať nemôže a môže si uplatňovať už len tento úrok z omeškania). Rovnako odvolací súd riadne neodôvodnil svoje tvrdenie o tom, prečo dohodnutá zmluvná pokuta nezodpovedá maximálnej výške stanovenej právnym predpisom, keďže jej výška neodporuje zneniu § 3a vl. nar. 87/1995 Z.z., pričom je zrejmé, že do výšky istiny úveru je jedinou sankciou postihujúcou omeškanie dlžníka (len samotná potenciálna možnosť uplatňovať si popri zmluvnej pokute aj úrok z omeškania na takéto tvrdenie nepostačuje, naviac ak podmienky vzniku nároku na úrok z omeškania si strany jasne dohodli v bode 8.3 Zmluvy).

22.5. Dovolací súd sa nestotožňuje ani s tvrdením súdov o tom, že „nakoľko v čase uzavretia predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere bola priemerná hodnota RPMN 14,01 %, takže po pripočítaní 10 %, zmluvná pokuta predstavovala až 24,01 % ročne a vzhľadom na limit trojnásobku úrokov z omeškania činila 15 % ročne, je uvedené možno vnímať aj ako obchádzanie zákona, keďže sankčné úroky sú podstatne nižšie ako dohodnutá zmluvná pokuta, aj keď je nepochybné, že nie je vylúčené uplatnenie oboch týchto sankčných inštitútov popri sebe, ale rozhodujúce je to, aby boli v primeranej výške“. Ustanovenie § 3a ods. 1, 2 nariadenia č. 87/1995 Z. z. umožňuje uplatňovať v prípade omeškania spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov (ak bolo predmetom spotrebiteľskej zmluvy poskytnutie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi), sankcie a to tak úroky z omeškania, zmluvné pokuty ako aj akékoľvek iné plnenia za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov (§ 3a ods. 2). Je teda zrejmé, že popri sebe bolo možné dohodnúť viaceré takéto sankcie, avšak s tým, že tieto nesmú spolu prevýšiť priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnenú podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania o viac ako 10 percentuálnych bodov ročne a súčasne nesmú prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa tohto nariadenia vlády. Keďže v danom prípade si žalovaná uplatňovala len jednu sankciu (zmluvnú pokutu), ktorá neprevyšovala uvedený limit (prípadne iné sankcie pre omeškanie žalobkyne so splácaním úveru dohodnuté neboli a vzhľadom na dohodnutú výšku zmluvnej pokuty dohodnuté byť ani nemohli), bolo irelevantné, že prípadné sankčné úroky z omeškania (ktoré však dohodnuté do doby, kým zmluvná pokuta nedosiahla výšku istiny úveru, neboli) by boli nižšie (inak povedané, žalovaná si mohla so žalobcom dohodnúť aj kombináciu sankčných nárokov, pričom je zrejmé, že v takomto prípade by musela byť zmluvná pokuta dohodnutá v nižšej výške, nakoľko by spolu s prípadným iným sankčným nárokom, nemohli prekročiť tento limit). Keďže si strany dohodli len jednu sankciu (a to zmluvnú pokutu), táto mohla byť dohodnutá aj vo výške maximálneho limitu pre takéto sankcie. Z ustanovenia §3a ods. 1 je totiž podstatným len to, aby sankcie pre žalobcu (v prípade jeho omeškania so splácaním úveru) neprevyšovali „priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnenú podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania o viac ako 10 percentuálnych bodov ročne“ a súčasne neprevyšovali „trojnásobok úrokov z omeškania podľa tohto nariadenia vlády“, a nie to, či bola dohodnutá iba jedna takáto sankcia, alebo kombinácia viacerých sankcií (podstatným bolo, aby žalobca neplatil za svoje omeškanie viac ako pripúšťalo vl. nariadenie v §3a ods. 1). Cit. vl. nariadenie nikde neupravuje požiadavku, aby bola zmluvná pokuta dohodnutá v nižšej výške než úroky z omeškania, ale iba to, aby sankcie podľa §3a ods. 2 či už v súhrne alebo jednotlivo, nepresiahli najvyššie prípustný limit (maximálnu výšku) uvedený v §3a ods. 1. Ak v danom prípade potom nebol tento limit prekročený, nemožno hovoriť o neprimeranej výške zmluvnej pokuty (jej maximálna výška bola stanovená práve s ohľadom na to, že iný sankčný nárok pre omeškanie žalobcu so splácaním úveru dohodnutý nebol - a teda ak sa aj jej samotná výška javí vyššia než je bežné, stále bola dohodnutá v limite podľa §3a ods. 1). Následky nesplácania úveru rovnako potom mohli byť dohodnuté aj tak, že by výška zmluvnej pokuty bola síce nižšia, avšak súčasne by bol dohodnutý aj ďalší sankčný nárok, a tieto by spolu dosahovali limit podľa §3a ods. 1). Žalovaná si však so žalobcom dohodli len jednu sankciu (zmluvnú pokutu) a jej výšku v limite podľa §3a ods. 1, hoci v najvyššej prípustnej výške.

22.6. V danom prípade tak nejde ani tak o druh sankcie, ani dobu, po ktorú sa uplatňujú, príp. ani o to, z

akého základu sa počítajú, ale podstatným je len to, aby súhrnná výška uplatnených sankcií (§3a ods. 2) nepresiahla hodnotu podľa § 3a ods. 1 nariadenia č. 87/1995 Z. z. - a práve možnosť presiahnutia/nepresiahnutia tejto hodnoty je to rozhodujúce pre vyhodnotenie, či išlo alebo nešlo o neprijateľnú zmluvnú podmienku. Nie je teda rozhodujúce, či by mala žalovaná právo (v prípade omeškania žalobcu so splácaním úveru) na jednu, dve alebo viac sankcií, ani to, z akého základu by sa tieto počítali, podstatným bolo iba to, aby ich súhrnné vyčíslenie (konečná suma určená pre spotrebiteľa na jej zaplatenie titulom omeškania) neprevýšilo hodnotu RPMN o 10% a zároveň neprevýšilo trojnásobok úrokov z omeškania (t. j. trojnásobok základnej úrokovej sadzby ECB zvýšenej o 5 %). Ak takto dohodnutá výška týchto sankcií (určených na zaplatenie) dosiahla hodnotu istiny úveru, žalovanej v ďalšom mohol vzniknúť už len nárok na úrok z omeškania v zákonnej výške. V danej veci si strany v zmluve v súvislosti s omeškaním žalobcu so splácaním úveru dohodli len jednu z možných sankcií (a to zmluvnú pokutu), ktorej výška neprekračovala limit podľa §3a ods. 1 nariadenia č. 87/1995 Z. z. (bod 8.1.), a zároveň bolo dohodnuté, že potom, čo táto zmluvná pokuta dosiahne výšku poskytnutých peňažných prostriedkov (istinu úveru), následnou sankciou za omeškanie žalobcu so splácaním peňažných prostriedkov, bude už len úrok z omeškania vo výške neprevyšujúcej úroky z omeškania podľa tohto nariadenia vlády (8.3.).

23. Dôvody, ktoré viedli odvolací súd k vydaniu napadnutého rozhodnutia (napadnutej časti rozhodnutia - pozn.), sú potom výsledkom nesprávneho výkladu a aplikácie práva, nakoľko z púheho konštatovania odvolacieho súdu, že „V danej veci bola dojednaná zmluvná pokuta neprimerane vysoká, pretože len jej výška dohodnutá v zmluve o úvere, predstavovala maximálnu výšku všetkých sankcií za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov, pričom nezohľadňovala ani len úroky z omeškania“ a že „nakoľko priemerná hodnota RPMN v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere, dosahovala výšku 14,01%, čiže po pripočítaní 10 %, predstavovala zmluvná pokuta viac ako dvojnásobok, čo vzhľadom na limit uvedený v nariadení vlády č. 87/1995 Z. z. možno považovať, ako obchádzanie zákona“ nie je zjavné, na základe čoho odvolací súd k takýmto záverom dospel. Naopak z bodu 8.3. zmluvy je zjavná skutočnosť, že žalovaná má nárok na zmluvnú pokutu len do času, kým jej výška nedosiahne výšku úverovej istiny (pričom vzhľadom na výšku zmluvnej pokuty je súčasne zjavné, že do tohto okamihu, žalovaná nemá okrem zmluvnej pokuty nárok na inú sankciu - keďže v opačnom prípade by bol prekročený limit podľa §3a ods. 1 nariadenia č. 87/1995 Z. z.). Na uvedenom nič nemení ani to, že samotná skutočnosť, že žalovaná má nárok na zmluvnú pokutu len do času, kým jej výška nepresiahne výšku istiny úveru, takto nebola expreis verbis v čl. 8.1. výslovne uvedená (možno ju však dovodiť z čl. 8.3 zmluvy). Rovnako nie je zjavné, aký limit (pri dohodnutej výške zmluvnej pokuty) uvedený v nariadení vlády č. 87/1995 Z. z. mal byť prekročený (a teda mal obchádzať zákon), keďže výška dohodnutej zmluvnej pokuty rešpektovala limit stanovený v § 3a ods. 1 nariadenia č. 87/1995 Z. z. (naviac relevantným nebol ani poukaz prvoinštančného súdu na priemernú RPMN v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere, nakoľko pre maximálnu výšku limitu uplatnených sankcií bola smerodajná priemerná hodnota RPMN naposledy zverejnená pred vznikom omeškania, a nie v čase uzatvorenia zmluvy, z dôvodu ktorého je potom tento záver aj nepreskúmateľným). Podľa názoru dovolacieho súdu závery odvolacieho súdu potom pôsobia pomerne zmätočne a vnútorne rozporne.

24. Dovolací súd poznamenáva, že výkladom proti doslovnému jazykovému zneniu zákona a na jeho základe rozhodovaním contra legem nevyhnutne dochádza k intenzívnemu zásahu do jedného zo základných princípov právneho štátu, a to princípu právnej istoty. Rozhodovať takto nie je možné nikdy v prípade, pokiaľ sa aplikuje jasný, jednoznačný a zjavne úplný text zákona, resp. právnej normy obsiahnutej v zákone, pričom vzhľadom na všetky okolnosti niet pochyb o úmysle zákonodarcu na takej úprave právnych vzťahov; čo platí práve pre daný prípad. V ustanovení § 3a vládneho nariadenia č. 87/1995 Z. z. bolo zavedené generálne pravidlo, podľa ktorého sankcie za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov (t. j. úroky z omeškania, zmluvné pokuty a akékoľvek iné plnenia za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov) nesmú spolu prevýšiť priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov naposledy zverejnenú podľa osobitného predpisu pred vznikom omeškania o viac ako 10 percentuálnych bodov ročne a súčasne nesmú prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa tohto nariadenia vlády, a to z dôvodu, že v praxi bolo potrebné reagovať na ekonomickú, sociálnu a celkovú spoločenskú zmenu pomerov v súvislosti s požíciavaním peňazí

spotrebiteľom. Aby bolo možné flexibilne zohľadniť potrebu zmien pri úprave sankcií za omeškanie s plnením peňažného dlhu a stanovení ich najvyššej prípustnej výšky, ponechalo sa toto určenie vláde Slovenskej republiky, ktorá sankcie (vrátane zmluvnej pokuty) a ich najvyššiu prípustnú výšku ustanovuje vládnym nariadením. Možno dodať, že účelom predmetných ustanovení je okrem iného aj ochrana veriteľov, ktorí dodržia zákon, pred nejednotnou rozhodovacou praxou štátnych orgánov. Veriteľ, ktorý svojim konaním rešpektuje právnu úpravu stanovujúcu limit pre sankcie za omeškanie klienta (dlžníka) so splácaním spotrebiteľského úveru, má legitímne očakávanie, že za to nebude zo strany štátnych orgánov sankcionovaný. Pokiaľ sudy v preskúmvanej veci vyhodnotili dohodnutú výšku zmluvnej pokuty za omeškanie so splácaním spotrebiteľského úveru ako neprijateľnú zmluvnú podmienku napriek skutočnosti, že bola dohodnutá v zákonom stanovených mantineloch, vo svojich dôsledkoch nenaplnili ústavnoprávnu požiadavku vyplývajúcu z princípu právnej istoty, a to legitímnu predvídateľnosť postupov súdu a práva.

25. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP môže zakladať arbitrárnosť právneho posúdenia, lebo podľa judikatúry ústavného súdu je požiadavka riadneho odôvodnenia rozhodnutia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodovania súdov a vylúčiť ľubovôľu, lebo len vecne správne (zákonu celkom zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie napĺňa ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“, ústavné kritériá vyplývajúce preň z ústavy a dohovoru. Z doterajšej judikatúry najvyššieho súdu vyplýva, že vo výnimočných prípadoch aj arbitrárnosť právneho posúdenia vecí súdmi nižších inšancií môže odôvodňovať prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP (viď rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/5/2019, 4Cdo/6/2019, 4Cdo/250/2020).

26. Preto dovolací súd uzatvára, že pokiaľ odvolací súd svoje rozhodnutie založil na konštatovaní neprijateľnosti zmluvnej podmienky (v časti dohodnutej výšky zmluvnej pokuty za omeškanie so splácaním spotrebiteľského úveru), ktorá pritom bola v zákonom stanovenom limite, zvolil v danom prípade neprípustný výklad contra legem, čím sa dopustil závažného interpretačného a judikátorného excusu.

27. Tým, že sudy nižších inšancií zvolili taký výklad príslušných právnych noriem, ktorý bol v rozpore s ich účelom a zmyslom, porušili právo dovolateľky na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z tohto dôvodu je dovolanie žalovanej procesne prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP a dôvodne namieta ňou uvádzanú procesnú vadu zmätočnosti, pretože týmto nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu bolo znemožnené realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

28. Ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/69/2021, 8Cdo/70/2017). Dovolací súd preto ani v tomto prípade neposudzoval dovolanie z hľadiska opodstatnenosti argumentácie v spojitosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (pri ktorom žalovaná vo vzťahu k neprijateľnosti zmluvnej podmienky formulovala právnu otázku v znení „či môže súd rozhodnúť o neprijateľnosti zmluvnej podmienky, ktorá neukladá povinnosť odporujúcu právnomu predpisu, len na základe toho, že by dodávateľ mohol v budúcnosti porušiť právne predpisy“).

29. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inšancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie s tým, že náprava zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP).

30. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.